

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 629

van **ELISABETH MEULEMAN**

datum: 3 mei 2017

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**

VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Richtlijnenboek der Landbouwdieren - Opname lage-emissiefactoren voor pluimvee

In het kader van de referentietaken van het ILVO voor het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) werd in 2014 een wetenschappelijke studie uitgevoerd naar de emissiefactoren voor ammoniak, geur en fijn stof die zijn opgenomen in het MER Richtlijnenboek der Landbouwdieren (RL). Op basis van een internationale literatuurstudie werd een evaluatie gemaakt van de huidig gebruikte emissiefactoren in het Richtlijnenboek in vergelijking met buurlanden. Er zijn talrijke publicaties beschikbaar in de internationale literatuur waarbij die emissiefactoren vermeld worden. De internationaal gepubliceerde emissiecijfers vertonen echter een grote variatie. Dit is niet verwonderlijk aangezien de stalemissies van ammoniak, geur en fijn stof reeds een grote variabiliteit vertonen op één meetlocatie in functie van het tijdstip van de dag, het seizoen en de omgevingstemperatuur, de leeftijd en de activiteit van de dieren. Stallen van hetzelfde staltype kunnen onderling sterk verschillende emissies vertonen door een verschillend stalmanagement. Daarenboven werden de emissiecijfers in de internationale literatuur opgemeten in verschillende klimatologische omstandigheden. Het gebrek aan internationale standaarden voor het uitmeten van stallen en de randvoorwaarden waarbij de metingen moeten gebeuren zorgt voor bijkomende variatie. Er zijn metingen op verschillende stallen van hetzelfde stalsysteem nodig om een representatieve emissiefactor te bekomen én om te bepalen of emissiearme systemen een significant verschillende emissie hebben in vergelijking met de traditionele systemen. De metingen moeten bovendien gespreid zijn over het seizoen om het effect van klimatologische omstandigheden op de emissies in rekening te kunnen brengen.

In de ILVO-studie zijn vergelijkende tabellen opgenomen voor de uitstoot van ammoniak, geur en fijn stof. Wat opvalt, is dat, ondanks de grote variatie in de cijfers, de regelgevers voor pluimvee systematisch de laagste waarden uit de vergelijkende tabellen van ILVO overgenomen hebben in het RL. De cijfers in het RL reflecteren met andere woorden, zeer optimistische minimumwaarden voor de te verwachten emissies, eerder dan de reëel te verwachten uitstoot. Het spreekt voor zich dat dit de landbouwindustrie heel goed uitkomt.

Wat betreft het pluimveebedrijf Albers uit Eine, Oudenaarde: bij bestudering van de cijfers in het MER-screeningsrapport van 2017 en vergelijking met de cijfers in een MER-rapport voor hetzelfde bedrijf van 2010, naar aanleiding van een toenmalige uitbreiding van 80.000 naar 150.000 leghennen, wordt het perverse effect van dergelijke aanpassingen op basis van minimumschattingen duidelijk. Op basis van het toenmalige Richtlijnenboek werd in 2010 voor de aangevraagde 150.000 leghennen een schatting gemaakt voor de totale ammoniakemissie van 16 256 kg/jaar. In het MER-

screeningsrapport van 2017 - na aanpassingen van de emissiefactoren (EF) in het RL-staat beschreven dat dezelfde 150.000 leghennen slechts aanleiding zouden geven tot een totale ammoniakemissie van 5550 kg/jaar, of drie keer minder.

Voor varkens werden al meer studies uitgevoerd dan voor kippen, gezien het belang van de varkenssector in Vlaanderen en de hogere emissie per varken dan per kip. Nochtans zijn de emissies van industriële kippenbedrijven niet te onderschatten, gezien het aantal dieren in een gemiddeld pluimveebedrijf (~50.000) veel hoger is dan het aantal dieren in een gemiddeld varkensbedrijf (~1500). Het belang van accurate emissiefactoren per kip is dan ook groot.

Praktijkvoorbeeld voor fijn stof PM 10

- Berekening fijn stof (PM 10) 150 000 leghennen staltype P.3.1 uitgaande van de minimale emissie: $150\ 000 \times 0,005 = 750$ kg/jaar
- Bij gebruik van het alternatief hoger cijfer (0,023) uit de tabel van ILVO voor hetzelfde staltype: $150\ 000 \times 0,023 = 3450$ kg/jaar
- Berekening fijn stof (PM 10) 1500 vleesvarkens staltype V.4.1: $1500 \times 0,093 = 139,5$ kg/jaar.

Uit de studie van ILVO blijkt dat de fijnstofemissies van een traditionele legbatterij volgens het Richtlijnenboek dezelfde zijn als van verrijkte kooien P-3.1 of andere systemen met strooisellaag. Dit is allesbehalve realistisch, gezien kippen in een traditionele legbatterij geen scharrelmogelijkheden hebben en dus minder fijnstofuitstoot genereren. Bij gebrek aan metingen op de verschillende systemen worden evenwel telkens dezelfde cijfers overgenomen, wat onaanvaardbaar is.

Naast het Richtlijnenboek Landbouwdieren, worden emissiefactoren voor stalsystemen ook opgenomen en gebruikt in het kader van andere beleidstoepassingen. De belangrijkste zijn de wetgeving op ammoniakemissiearme stalsystemen (VLM), de emissie-inventaris lucht (VMM), emissieprognoses i.k.v. de EU-richtlijn Nationale Emissieplafonds (NEC - LNE), beleidsvorming i.k.v. bv. Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS),...

Op de website lv.vlaanderen blijkt dat van de 448 pluimveebedrijven in Vlaanderen er slechts 32 meer dan 70 000 leghennen hebben (gegevens uit 2013). Extra controle/metingen van zulke milieubelastende landbouwbedrijven lijkt een haalbare kaart.

Samengevat: alle verzurende, vermestende en andere hinderlijke problemen van 10 jaar geleden zijn – althans op papier – van de baan, met dank aan de lagere emissiecijfers die heden ten dage gehanteerd worden. Alle bevoegde instanties werken ermee en zo zullen we inzake milieu geen stap verder geraken. Reeds nu was/is er veel heisa omtrent PAS bij de landbouwers. We vragen ons af of er een verband is tussen het in werking treden van PAS en de versoepeling van de EF? Geen fijn stofje aan de lucht!

1. Gegeven de grote variatie in EF (zoals blijkt uit het rapport van ILVO) en het niet geringe effect van fijnstof- en ammoniakemissies op het milieu en de gezondheid van mens en dier is het hanteren van minimumcijfers in MER-studies, studies van de VMM, PAS,... zeer onvoorzichtig.

Welke (wetenschappelijke) criteria werden gehanteerd om de minimale emissiefactoren (EF) uit de evaluatie van ILVO zomaar over te nemen in het Richtlijnenboek der Landbouwdieren voor pluimvee?

2. Is de minister van plan meer systematische controles en metingen uit te voeren, te beginnen met de 32 pluimveebedrijven op Vlaamse bodem die 70.000 of meer kippen herbergen?

ANTWOORD

op vraag nr. 629 van 3 mei 2017

van **ELISABETH MEULEMAN**

1. In het rapport van ILVO wordt een overzicht geboden van de emissiefactoren die werden teruggevonden in de internationale literatuur. Zoals u zelf aangeeft in de inleiding van uw vraag, zit er een grote variatie op deze cijfers en dit omwille van verschillen in tal van parameters zoals stalsystemen, stalmanagement, voeding, klimatologische omstandigheden, type ventilatie ...

In dit rapport staat ook vermeld dat er slechts één buurland is waar de ammoniakemissiearme stalsystemen vergelijkbaar zijn met deze in Vlaanderen, nl. Nederland. Hetzelfde geldt voor de traditionele stallen. Dit maakt dat, indien er geen Vlaamse cijfers beschikbaar zijn, in hoofdzaak naar Nederland gekeken wordt in deze materie.

Het cijfer dat in het MER-richtlijnenboek landbouwdieren is opgenomen voor legkippenstallen met verrijkte kooien, bedraagt 0,1 kg/dierplaats/jaar, net zoals in Nederland. Dit cijfer werd niet gewijzigd naar aanleiding van de ILVO-studie en kan dus niet de aanleiding geweest zijn tot een emissiedaling van 16.256 kg/jaar naar 5.550 kg/jaar voor 150.000 leghennen. De daling van de berekende emissie met dezelfde dieren aantallen kan dus alleen het gevolg zijn van de toepassing van een ammoniakemissiearm systeem.

2. De toezichthouders van de Afdeling Handhaving voeren bij de grote pluimveebedrijven (vanaf 40.000 plaatsen voor pluimvee) in het kader van het GPBV-handhavingsprogramma om de drie jaar geïntegreerde controles uit. Onder andere de volgende aspecten komen tijdens de controles aan bod:
 - de ammoniakemissiearme stalsystemen worden getoetst aan de gebruiks- en constructievoorwaarden van ammoniakemissiearme stalsystemen;
 - maatregelen inzake geur en stof (naar aanleiding van klachten en/of potentiële hinder) worden gecontroleerd.